

HET BEHOUD VAN HET TEMPERAMENT

Tot het midden van de vorige eeuw leefde en werkte de Fila op de grote fazendas in het binnenland van Brazilië en vervulde daar zijn belangrijke taak van veedrijver, jachthond en bewaker van de mensen en hun eigendommen.

De fila op de fazenda

Over het algemeen liepen ze vrij rond en eenieder die zich in de buurt van het hoofdgebouw van de fazenda waagde werd door de filas ontvangen die hun ojeriza (wantrouwen) tegenover vreemden toonden en tegelijkertijd door hun verdedigingsinstinct de bezoeker lieten weten pas op de plaats te maken. Deze bezoeker bleef dus wijselijk in de auto of te paard zitten tot de eigenaar of de opzichter van de fazenda, die gealarmeerd was door het blaffen van de filas, verscheen en door het geven van een enkel commando de filas tot orde riep. Enkel dan kon de bezoeker zich veilig wanen en zich naar het huis begeven.

©Olegario Bretas Ferreira

Verwelkoming door een fazenda fila in het noorden van Minas Gerais

©Olegario Bretas Ferreira

's Nachts gedroegen de filas zich veel feller en was het heel gevaarlijk zich op het terrein of bij het huis op te houden. Vandaag de dag is dit gedrag bij fazendafilas nog hetzelfde. Ik herinner me een verblijf op de fazenda van de kennel “do Engenho” in Varginha (een stad in het zuiden van Minas Gerais) Bij het vallen van de duisternis riep de eigenaar “Honden gaan los” en het personeel wist dat het wijs was in hun huisjes te blijven. Een dapper figuur dat zich na een feest midden in de nacht naar de fazenda begaf, heeft zich het vege lijf moeten redden door in een boom te klimmen en daar de hele nacht te blijven tot hij “gered” werd bij het ochtendgloren.

Dit was min of meer het gedrag van de normale fila. Hij toonde een gecontroleerde agressiviteit. Hij nam een dreigende houding aan die in een aanval kon veranderen als de bezoeker de limieten die de fila gesteld had niet wist te respecteren. De fila toonde een evenwichtig karakter maar als hij een niet te controleren agressiviteit toonde, werd hij door de eigenaar door een schot in de kop geëlimineerd. Op deze manier voerde men dus als het ware een selectie uit qua correct temperament, en dit deed men gedurende de hele historie van de fila als werkhond.

Toen de moderne tijd en een betere infrastructuur haar intrede deed op het platteland van Brazilië, verloren de filas hun werk. De vrachtwagens en treinen vervoerden het vee naar de slachthuizen en de lange tochten van honderden stuks vee begeleid door cowboys en filas behoorden snel tot het verleden.

Op veel fazendas werd het slachtvee vervangen door melkvee en dit maakte het werk voor de fila nog schaarser daar melkvee slecht produceert als het door honden opgejaagd wordt.

Om de zaak nog erger te maken kregen we te maken met een gebrek aan interesse van de eigenaars van de fazenda. Een hond die niet werkt is zijn kost niet waard. Hierbij kwam ook nog dat de werkmensen op de fazenda over het algemeen erg bang waren van de filas. Dit alles bij elkaar zorgde voor een snelle verdwijning van het ras dat óf afgeschoten werd óf doodgeslagen werd met een stuk hout.

De fila als waak hond en show hond

Halverwege de vorige eeuw deed de fila langzaamaan zijn intrede in de officiële kynologie, aan één kant door geïnteresseerde kynologen uit die tijd en aan de andere kant door fazenda-eigenaars die van het ras hielden, het niet verlaten hadden en nu een leuke inkomstenbron vonden door de verkoop van pups.

Eén van de beroemdste personen uit die periode is Dr. Paulo Santos Cruz, die als vader van het ras beschouwd wordt, en een heleboel filas van de fazendas in Minas Gerais haalde. Ook enkele fazenda-eigenaars zoals José Gomes en Pedrinho do Engenho speelden een belangrijke rol bij het voortbestaan van het ras.

Langzaam aan vermeerderde het door liefhebbers gefokte fila-bestand. In plaats van een leven in vrijheid op een fazenda, bevolkten ze nu de kennels, tuinen en patios van de stadshuizen. De belangrijkste taak die de fila sindsdien moest uitvoeren was de verdediging van de woning.

Plotseling, vanaf de tweede helft van de zeventiger jaren – werd de fila een mode-object en al heel snel was de fila de “ster” van de hondentoonstellingen. Honderd filas in de ring was geen zeldzaamheid en ze werden door een groot publiek bewonderd.

Helaas heb ik nooit een dergelijk spektakel bijgewoond omdat ik me toendertijd nog niet bezighield met het filaras maar ik heb wel e.e.a erover gelezen en verhalen gehoord van Braziliaanse filaveteranen.

De keurmeesters beoordeelden de honden vanaf een behoorlijke afstand, sommigen hielden een stoel voor zich, niet om de hond te provoceren zoals vaak tijdens de finale van de CAFIB temperamentstest gebeurt, nee, deze stoel diende de keurmeester te beschermen tegen een eventuele aanval.

In de eerste versies van de Standaard stond vermeld: "Vanwege zijn temperament laat de fila niet toe dat de

keurmeester hem aanraakt, en als de fila de keurmeester aanvalt moet dat niet als een fout aangemerkt worden maar als een bevestiging van zijn temperament"

Dit onderdeel maakte deel uit van de eerste Standaard en werd geschrapt bij de eerste wijziging in 1976. In 1984 voegde men dit deel weer toe om het opnieuw te schrappen in 1987.

Tijdens de FCI shows werd er een temperamentstest uitgevoerd voor alle exemplaren die 12 maanden of ouder waren en de kampioenstitel wilden behalen. Deze test voerde men uit tijdens alle ras-specials. Tijdens de algemene shows lag het aan het criterium van de keurmeester of men de test al of niet uitvoerde. Op deze algemene shows werd de test altijd buiten de hal of het terrein gehouden om de honden van de andere exposanten niet van streek te maken.

Daar vele eigenaars niet in staat waren hun honden goed onder controle te houden had men vaak te maken met een onwaardig schouwspel. Diverse eigenaars hitsten hun honden dermate op dat er vele bijgevallen waren en onschuldige toeschouwers in gevaar kwamen door agressie.

Sinds vele jaren wordt de temperamentstest op FCI shows niet meer uitgevoerd, ondanks dat de test vermeld was in de Standaard. Nu is de test zelfs geschrapt.

Temperament van de fazenda fila versus temperament van de fila uit de zeventiger en tachtiger jaren.

Waarschijnlijk leefde de fazenda fila korter dan zijn collega in de stad vanwege het gebrek aan veterinaire zorg en gevaren in de vorm van wild en agressief vee, vanwege slangenbeten en andere rurale omstandigheden zoals parasieten. Alhoewel, hij leefde als een koning wat betreft zijn vrijheid, hij nam zijn eigen beslissingen en zijn karakter ontwikkelde zich op een evenwichtige wijze.

© Ines van Damme

*Twee filas, twee paarden, een onafscheidelijk team op de
Fazenda do Coca in Minas Gerais*

De bewakingsfila had een veel beperktere horizon, vaak verliet hij nooit de tuin of de patio van het huis van zijn eigenaar. Meestal ontbrak de vorm van socialisatie in de vorm van het leren kennen van andere situaties dan die in zijn relatief kleine wereldje, een socialisatie die bijdraagt aan het zelfbewustzijn van de hond. Door een vaak minder evenwichtig karakter was hij gevaarlijker dan zijn collega op de fazenda.

In een artikel genaamd “Fila: nu socialer” uit het tijdschrift “Caes y Cia van november 1997 las ik dat Braziliaanse filafokkers tijdens een gesprek met keurmeesters ontdekten dat de fila meer mogelijkheden had om shows te winnen als de keurmeesters ze konden aanraken. Vanaf dat moment begonnen veel fokkers in Sao Paulo hun honden te socialiseren. Hierbij komt ook nog dat de fila reeds veranderd was door de mixbreeding. Door vreemde rassen in de pure fila te mengen veranderde het type en het karakter. Het was niet moeilijk deze honden te vormen tot een dier dat zich in de ring liet betasten en dat al snel behoorde tot een goed te hanteren showhond. Ook de Braziliaanse “handlers” die tot de besten ter wereld behoren, speelden hierin een belangrijke rol. Sindsdien werd de fila vaak winnaar van de groep of Best in show, dit tot grote vreugde van fokkers en eigenaars.

© Brascan

De glamour van de FCI show

In 1997, in het televisieprogramma “onze e meia” van de bekende presentator Jó Soares, werd de fila door deze meneer betiteld als “gevaarlijk” en “hond met slecht karakter”. De fokkers reageerden woedend en stuurden honderden protestfaxen naar de televisiezender. Om de verhitte gemoederen te kalmeren, nodigde de presentator een filafokker uit Sao Paulo uit om met filas in zijn programma te verschijnen. De fokker verscheen voor de camera met 4 loslopende filas die zich heel rustig gedroegen. Als stunt nodigde de fokker de pianist van het quintet dat het programma animeerde uit om naderbij te komen en één van de filas te aaien. Het dier gedroeg zich zo sympathiek dat de pianist zover ging zijn hand in de mond van de hond te steken en hem op zijn kop te zoenen. Na deze demonstratie begaf de fokker zich tussen het publiek om de fila te laten aaien. Het programma eindigde met de woorden “Missie volbracht”. En hier vraag ik – en vele echte filaliefhebbers met mij – me af: Welke missie? De totale vernieling van de Fila? De creatie van een fila karikatuur?

Resumerend

Eenmaal in handen van de mens, ver van zijn natuurlijke omgeving heeft de fila gedurende de laatste veertig jaar enkele uiteenlopende veranderingen ondergaan.

Aan de ene kant werd de fila door eigenaren en fokkers die geen notie hadden van imprinting en socialisatie dermate geagiteerd dat hij veranderde in een oncontroleerbaar dier dat zonder twijfel de kwalificatie “gevaarlijk” verdiende.

De reactie hierop was een absurde vorm van socialisatie, een karikatuur met een slap karakter dat zich door iedereen laat betasten.

Wat de fila in werkelijkheid verdient, en wat de meeste eigenaren vandaag de dag wensen is een evenwichtige hond die zijn wantrouwen tegenover vreemden toont en zijn sterke temperament en zelfbewustheid laat gelden als de situatie dat eist. Eigenaren hebben een grote verantwoordelijkheid betreffende hun fila en de maatschappij. Daarom is het beslist geen hond voor iedereen.

Het behoud van het originele filatemperament is niet eenvoudig. Veel honden hebben een groot gedeelte van hun originele karakter verloren en het is zaak door een goede selectie dit temperament te behouden. Een

temperamentstest is van groot belang. Ik distancieer me van een ophitsing die tot hysterie leidt. Ik ben falikant tegen amateurisme op dit gebied. Vele filmpjes op youtube laten een ergerlijk geknoei zien. Enkel een professionele agitator die het ras kent mag de hond provoceren en enkel een keurmeester die expert is mag de hond beoordelen.

Een goed “nervous system” is hier fundamenteel. Een angstbijter is ongewenst evenals gedisproportioneerde agressie. Een goede fila is zelfverzekerd, voor de duivel niet bang en weet alle situaties uitstekend in te schatten.

Nogmaals: het is een grote fout geweest van de Braziliaanse kennelclub de temperamentstest te schrappen. Ik hoop dat binnen niet al te lange tijd hierin verandering zal komen want de tendens in de wereld van de FCI fokkers is een terugkeer van de test gecombineerd met “nervous system” proeven en basis gehoorzaamheid. Discussies hierover zijn volop aan de gang.

Temperamentstest bij de CAFIB uitgevoerd door Carlos Amaral Cintra Filho. De teef is Laika de Sao José da Lapa, eigendom van de kennel Chacara dos Três Irmãos

In Brazilië wordt sinds het eind van de zeventiger jaren een temperaments-test uitgevoerd door de CAFIB. Ook de UNIFILA club geeft aandacht aan het temperament van de fila.

In Europa is deze test onderdeel van de show van de Onceiro club in de Tsjechische Republiek en van de evenementen van de Club de Amigos del Fila Brasileño in Spanje. Helaas hebben deze clubs het onderdeel temperament nog niet gekoppeld aan algemene proeven .

©Olegario Bretas Ferreira

Jagunço de Sao José da Lapa neemt een waarschuwend houding aan zal bij verdere provokatie aanvallen. Goed filakarakter.

Buiten de grote vergissing van de Braziliaanse fokkers betreffende het mixbreeding probleem, hebben ze nu te maken met de tweede grote vergissing: het laten verslappen van het temperament.

Misschien is het vijf voor twaalf wat betreft de mogelijkheid tot het goedmaken van de fouten. Positief in ieder geval is een groot bewustzijn van wat er mis ging en daar waar goede wil aanwezig is, is er een kans op succes c.q. behoud van het originele ras qua morfologie en behoud van het originele karakter.

Ines van Damme, juni 2010